

قانون دیوان محاسبات کشور

فصل اول هدف

ماده 1- هدف دیوان محاسبات کشور با توجه به اصول مندرج در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران عبارت است از اعمال کنترل و نظارت مستمر مالی به منظور پاسداری از بیت المال از طریق :

الف- کنترل عملیات و فعالیت‌های مالی کلیه وزارتخانه ها ، موسسات ، شرکتهای دولتی و سایر دستگاههایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده میکنند.

ب- بررسی و حسابرسی وجوه مصرف شده ودرآمدها و سایر منابع تامین اعتبار در ارتباط با سیاستهای مالی تعیین شده در بودجه مصوب با توجه به گزارش عملیاتی و محاسباتی مأخوذه از دستگاههای مربوطه .

ج- تهیه و تدوین گزارش تفریغ بودجهبناضام نظرات خود و ارائه آن به مجلس شورای اسلامی .

فصل دوم - وظایف و اختیارات

ماده 2- حسابرسی یا رسیدگی کلیه حسابهای درآمد و هزینه و سایر دریافتها و پرداختها و نیز صورتهای مالی دستگاهها از نظر مطابقت با قوانین و مقررات مالی وسایر قوانین مربوط و ضوابط لازم الاجراء تبصره- منظور ازدستگاهها در این قانون کلیه وزارتخانه ها ، سازمانها ، موسسات ، شرکتهای دولتی وسایر واحدها که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می نمایند و به طور کلی هر واحد اجرایی که بر طبق اصول 44 و 45 قانون اساسی مالکیت عمومی بر آنها مترتب بشود ، می باشد. واحدهایی که شمول مقررات عمومی در مورد آنها مستلزم ذکر نام است نیز مشمول این تعریف می باشند.

ماده 3- بررسی وقوع عملیات مالی در دستگاهها به منظور اطمینان از حصول وارسال صحیح و به موقع درآمد و یا انجام هزینه و سایر دریافتها و پرداختها

ماده 4- رسیدگی به موجودی حساب اموال و دارائیهای دستگاهها

ماده 5- بررسی جهت اطمینان از برقراری روشها و دستورالعملهای مناسب مالی و کاربرد موثر آنها در جهت نیل به اهداف دستگاههای مورد رسیدگی

ماده 6- اعلام نظر در خصوص لزوم وجود مرجع کنترل کننده داخلی و یا عدم کفایت مرجع کنترل کننده موجود در دستگاههای مورد رسیدگی با توجه به گزارشات حسابرسیها و رسیدگیهای انجام شده جهت حفظ حقوق بیت المال .

ماده 7- رسیدگی به حساب کسری ابوابجمعی و تخلفات مالی و هر گونه اختلاف حساب مامورین ذیربط دولتی در اجرای قوانین و مقررات به ترتیب مقرر در این قانون

ماده 8-

فصل سوم - سازمان وتشکیلات

ماده 9- دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیرنظر مجلس شورای اسلامی می باشد و در امور مالی و اداری استقلال داشته و اعتبار موردنیاز آن با پیشنهاد دیوان مذکور پس از تأیید کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی جداگانه در لایحه بودجه کل کشور منظور می شود . تشخیص ، انجام تعهد و تسجیل هزینه های آن با رعایت قوانین ومقررات از وظایف رئیس دیوان محاسبات و یا کسانی است که از طرف وی مجاز به این امور بشوند.

تبصره- دیوان محاسبات کشور از لحاظ مقررات مالی تابع آئین نامه خاصی خواهد بود که ظرف مدت 2 ماه از تاریخ تصویب این اصلاحیه تهیه و با رعایت اصل (74) قانون اساسی جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم می گردد.

ماده 10- مقر دیوان محاسبات کشور در تهران است و در مراکز استانها نیز دارای تشکیلات استان خواهد بود.

ماده 11- رئیس دیوان محاسبات کشور پس از افتتاح هر دوره قانون گذاری به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی و تصویب نمایندگان ملت انتخاب می شود.

تبصره- برکناری رئیس دیوان محاسبات با پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و با تصویب اکثریت نمایندگان انجام می گیرد.

ماده 12- دیوان محاسبات کشور دارای يك دادسرا و حداقل سه و حداکثر هفت هیأت مستشاری می باشد . هر هیأت مرکب از سه مستشار است که یکی از آنها رئیس هیأت خواهد بود.

ماده 13- دادسرای دیوان محاسبات کشور از يك دادستان و تعداد کافی دادیار و يك دفتر تشکیل می شود.

ماده 14- دادستان دیوان محاسبات کشور پس از افتتاح هر دوره قانون گذاری به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و بودجه مجلس شورای اسلامی و تصویب نمایندگان ملت انتخاب می شود . برکناری دادستان دیوان محاسبات به پیشنهاد کمیسیون دیوان محاسبات و با تصویب اکثریت نمایندگان مجلس خواهد بود.

ماده 15- سایر اعضاء و تشکیلات دیوان محاسبات کشور عبارتند از :

الف- چهار معاون

ب- تعداد مشاور لازم

ج- تعداد کافی حسابرس و کارشناس فنی

د- مستخدمین اداری

ماده 16- انتخاب هیأت های مستشاری از طریق زیر بعمل می آید . رئیس دیوان محاسبات کشور پس از دریافت حکم حداقل اسامی 15 نفر از افراد امین و متدین و کاردانا حتی الامکان از میان افراد واجد شرایط دیوان محاسبات کشور به کمیسیون دیوان محاسبات، بودجه و امور مالی مجلس پیشنهاد خواهد نمود. کمیسیون از بین افراد مذکور حداقل 9 نفر را به عنوان اعضاء اصلی هیأت مستشاری و سه نفر را به عنوان اعضاء جانشین انتخاب و به رئیس دیوان محاسبات کشور معرفی خواهد کرد.

تبصره 1- افزایش تعداد هیأت های مستشاری ، تعیین رؤسای هیأتها و صدور حکم مستشاران از وظایف رئیس دیوان محاسبات کشور می باشد .

تبصره 2- در صورت نیاز به افزایش هیأت های مستشاری رئیس دیوان محاسبات کشور به ازای هر هیئت 5 نفر را که واجد شرایط مذکور در این ماده باشند ، به کمیسیون دیوان محاسبات ، بودجه و امور مالی مجلس معرفی خواهد نمود . کمیسیون از میان افراد پیشنهادی سه نفر را به عنوان عضو اصلی هیئت مستشاری و یک نفر را به عنوان عضو جانشین انتخاب و به رئیس دیوان محاسبات کشور معرفی خواهد کرد.

ماده 17- ملغی شد (1370/5/20)

ماده 18- رئیس و دادستان و اعضاء هیأت های مستشاری تا انتخاب و معرفی اعضاء جدید در هر دوره قانون گذاری به کار خود ادامه خواهند داد و انتخاب مجدد آنها بلامانع است .

ماده 19- جلسات هیأت های مستشاری با حضور سه نفر رسمیت خواهد داشت و آراء صادره با اکثریت معتبر است . در مواردی که عده آنها کمتر از سه نفر باشد به درخواست هیئت از طرف رئیس دیوان محاسبات کشور کمبود از بین مستشاران سایر هیأتها انتخاب و در رسیدگی و اتخاذ تصمیم شرکت خواهند نمود .

ماده 20- اعضاء جانشین موضوع ماده 16 با انتخاب و از طرف رئیس دیوان محاسبات کشور در موارد ذیل به عضویت هیأت های مستشاری در خواهند آمد .

1- در مورد فوت یا استعفا یا بازنشستگی یکی از اعضاء هیأت ها

2- در مواردی که هر يك از مستشاران به علتی برای مدتی بیش از 4 ماه متوالی از انجام وظیفه بازماند.
تبصره - اعضاء جانشین قبل از اینکه به موجب این ماده به کاردعوت شوند وظایفی را که از طرف دستگاه های مربوط به آنها ارجاع می شود انجام خواهند داد.

ماده 21- دادستان دیوان محاسبات کشور در حدود قوانین و مقررات مالی در حفظ حقوق بیت المال اقدام می نماید و در انجام وظایف خود می تواند به هر يك از دستگاهها شخصا مراجعه و یا این مأموریت را به یکی از دایاران محول نماید.

تبصره 1- هر گاه درمواعد مقرر حساب ماهانه يا سالانه و صورتهای مالي و هر نوع سند و يا مدرک موردنيازدر اختيار ديوان محاسبات کشور قرار نگیرد ، دادستان ديوان محاسبات کشور موظف است به محض اعلام ، عليه مسئول يا مسئولين امر دادخواست تنظيم و جهت طرح در هيات هايستشاري به رئيس ديوان محاسبات کشور ارسال نمايد.

تبصره 2- دادستان ديوان محاسبات کشور موظف است به مورد کسري ابوابجمعي مسئولين و موارد مذکور در ماده (23) اين قانون و همچنين ساير مواردی که رسيدگي به آنها در صلاحيت ديوان محاسبات کشور مي باشد ، رسيدگي و پس از تکميل پرونده با صدور دادخواست مراتب راجهت طرح در هيات هاي مستشاري به رئيس ديوان محاسبات کشور اعلام دارد.

تبصره 3- رئيس ديوان محاسبات کشور مکلف است حداکثر ظرف ده روز دادخواست دادستان را به هياتهاي مذکور ارجاع دهد.

ماده 22- ديوان محاسبات کشور از لحاظ مقررات استخدامي تابع آئين نامه خاصي خواهد بود که از طرف ديوان مزبور تهيه و با رعايت اصل 74 قانوناساسي به تصويب مجلس شوراي اسلامي مي رسد و تا تصويب آئين نامه فوق الذكر تابع قانون استخدام کشوري خواهد بود.

فصل چهارم - نحوه کار هياتهاي مستشاري

ماده 23- هياتهاي مستشاري علاوه بر موارد مذکور در اين قانون به موارد زيرنيز رسيدگي و انشاء رأي مي نمايد.

الف- عدم ارائه صورتهای مالي ، حساب درآمد و هزینه ، دفاتر قانوني و صورت حساب کسري و يا اسناد و مدارک در موعد مقرر به ديوان محاسبات کشور .

ب- تعهد زائد بر اعتبار و يا عدمرعايت قوانين و مقررات مالي

ج- عدم واريز به موقع درآمد و سايرمنابع تامين اعتبار منظور در بودجه عمومي به حساب مربوط و همچنين عدم واريز وجوهي که به عنوان سپرده يا وجه الضمان و يا وثيقه و يا نظائر آنها دريافت مي گردد .

د- عدم پرداخت به موقع تعهدات دولت که موجب ضرر و زيان به بيت المال مي گردد.

ه- سوء استفاده و غفلت و تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتي و يا هر خرج يا تصميم نادرست که باعث اتلاف باتضييع بيت المال بشود.

ي- رسيدگي و صدور رأي نسبت به گزارشهاي حسابرسي و گواهي حسابهاي صادره توسط ديوان محاسبات کشور

و- پرونده هاي کسري ابوابجمعي مسئولين مربوط

ز- ايجاد موانع و محظورات غيرقابل توجه از ناحيه مسئولين ذيربط دستگاهها در قبال مميزين و يا حسابرسها و سايرکارشناسان ديوان محاسبات کشور در جهت انجام وظائف آنان

ح- پرداخت و دريافتهایي که خلاف قوانين موجود به دستور کتبي مقامات مسئول صورت گیرد.

ط- تائيد و يا صدور رأي نسبت به گزارشات حسابرسان داخلي و خارجي شرکتها و مؤسسات و سازمانهاي مربوط

تبصره 1- هياتها درصورت احراز وقوع تخلف ضمن صدور رأي نسبت به ضرر و زيان وارده متخلفين را حسب موردبه مجازاتهاي اداري ذيل محکوم مي نمايد :

الف- توبيخ کتبي با درج در پرونده استخدامي

ب- کسر حقوق و مزایا حداکثر يك سوم از يكماه تا يكسال

ج- انفصال موقت از يكماه تا يكسال

د- اخراج از محل خدمت

ه- انفصال دائم از خدمات دولتي

تبصره 2- هياتها درصورت احراز وقوع جرم ضمن اعلام رأي نسبت به ضرر و زيان وارده ، پرونده را از طريق دادسراي ديوان محاسبات کشور براي تعقيب به مراجع قضايي ارسال خواهند داشت .

تبصره 3- آراء هياتهاي مستشاري در موارد بندهای (الف) و (ب) و (ج) تبصره 1 اين ماده قطعي و لازم الاجراست و در مورد بندهای (د) و (ه) در مدت 20 روز از تاريخ ابلاغ در هياتي مرکب از سه نفر از

ماده 24- هر گاه ثابت شود که از ناحیه مسئولان بدون سوء نیت ضری به بیت المال وارد شده است ، از طرف هیأت‌های مستشاری رأی به جبران آن طبق ماده 28 این قانون صادر خواهد شد و در مورد تخلفاتی که ناشی از دستور رئیس جمهوری و نخست وزیر و وزراء بوده و اثر مالی داشته باشد علاوه بر جبران ضرر گزارش لازم حسب مورد جهت استحضار و اخذ تصمیم به مجلس داده خواهد شد.

ماده 25- هر گاه دیوان محاسبات کشور ضمن انجام وظایف به یکی از جرائم عمومی برخورد نماید مکلف است موضوع را از طریق دادستان دیوان محاسبات کشور برای تعقیب به مراجع قضایی اعلام نماید. این امر مانع از ادامه رسیدگی مزبور در دیوان محاسبات کشور نخواهد بود.

ماده 26- آراء دیوان محاسبات کشور را دادستان و یا نماینده او برای اجرا به دستگاه‌های مربوط ابلاغ و نسخه ای از آن را به وزارت امور اقتصادی و دارایی ارسال و در اجرای آنها مراقبت می نماید. در صورتیکه آراء مزبور بلااجرا بماند دادستان دیوان محاسبات کشور موظف است مراتب را به مجلس شورای اسلامی اعلام نماید.

ماده 27- هیأت‌های مستشاری اسناد و مدارکی را که مورد تقاضای دادستان دیوان محاسبات کشور باشد در اختیار مشارالیه می گذارد.

ماده 28- آراء هیأت‌های مستشاری طرف بیست روز از تاریخ ابلاغ به محکوم علیه، از طرف وی و دادستان قابل تجدیدنظر است . مرجع تجدیدنظر منحصرأً به موارد اعتراض رسیدگی و مبادرت به صدور حکم می نماید. حکم صادره قطعی است . در صورتیکه رای صادره هیئت‌های مستشاری مستند به قبول محکوم علیه و دادستان باشد و یا حضوری بوده و ابلاغ نیز واقعی باشد بانقضای موعده مذکور این رأی قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.

تبصره 1- مرجع رسیدگی به تقاضای تجدیدنظر محکمه صالحه است که تشکیل میشود از یک نفر حاکم شرع به انتخاب شورای قضایی و دو نفر از مستشاران دیوان محاسبات بعنوان کارشناس و به انتخاب رئیس دیوان که در پرونده مطروحه سابقه رأی نداشته باشند . محل تشکیل محکمه مذکور در تهران خواهد بود.

تبصره 2- در مواردی که ابلاغ واقعی آراء هیأت‌ها میسر نباشد و نیز در مورد آرای غیابی با انقضای موعده مقرر در ماده 28 دادستان دیوان محاسبات مکلف است پرونده را به انضمام رأی صادره و با اظهار نظر به مرجع تجدید نظر مذکور در تبصره یک این ماده ارسال نماید. اعلام قطعیت با مرجع تجدیدنظر مذکور در تبصره یک این ماده خواهد بود.

ماده 29- تقاضای اعاده دادرسی در موارد زیر قبول میشود.

الف- در صورتیکه در نوشتن ارقام یا در عملیات حسابداری اشتباهی شده باشد.

ب- در صورتیکه ضمن رسیدگی به سایر حسابها ثابت شود که اقلامی به حساب نیامده و یا مکرر به حساب آمده است .

ج- هر گاه پس از صدور رای و حکم اسنادی بدست آید که محرز شود اسناد مزبور در موقع رسیدگی موجود بوده لیکن به عللی در دسترس نبوده و یا مورد توجه هیأت قرار نگرفته باشد.

د- هر گاه رأی و حکم به استناد اسنادی صادر شده که مجعول بودن اسناد مزبور در مراجع دادگستری به حکم قطعی ثابت شده باشد.

تبصره 1- تقاضای اعاده دادرسی در محکمه ای رسیدگی و مورد صدور حکم واقع می شود که حکم قبلی را صادر نموده است و منحصر به قسمتهایی از حساب است که مورد تقاضای اعاده دادرسی واقع شده است . تقاضای اعاده دادرسی موجب توقف اجرای حکم نیست مگر پس از اخذ تأمین مقتضی .

تبصره 2- محکمه مکلف است ظرف یکماه نظر خود را مبنی بر قبول و یا رد تقاضای اعاده دادرسی اعلام نماید.

ماده 30- رسیدگی به پرونده ها در هیأت‌های مستشاری و محکمه تجدیدنظر تابع تشریفات آئین دادرسی نبوده و هیأت‌های مستشاری و یا حاکم شرع از طریق دفتر دیوان محاسبات کشور دستور تعیین وقت

تبصره 1- در صورتیکه ابلاغ وقت بوسیله دفتر دیوان محاسبات کشور میسر نباشد ضابطین دادگستری سراسر کشور مکلف به ابلاغ اوراق دفتر مذکور میباشند .

تبصره 2- ابلاغ آرای هیئتهای مستشاری و محکمه تجدیدنظر نیز بلافاصله به ترتیب فوق انجام میگردد. ماده 31- هر گاه یکی از هیأت‌های مستشاری ضمن رسیدگی متوجه شود موردی که قبلاً رسیدگی و نسبت به آن رای صادره گردیده است از موارد اعاده دادرسی است باید حسب مورد مراتب را کتباً به محکوم علیه یا دادستان اعلام کند.

ماده 32- تصحیح و رفع ابهام آراء هیأت‌های مستشاری و احکام دادگاه تجدید نظرها و دادگاه صادر کننده رأی و حکم می باشد.

ماده 33- مطالبات دولت ناشی از آراء و احکام قطعی صادره بر طبق مقررات اجرائی احکام مراجع قضایی خواهد بود.

ماده 34- رسیدگی و صدور رأی از دیوان محاسبات کشور و همچنین احکام مرجع تجدیدنظر مبنی بر جبران خسارت در مورد اشخاص مانع رسیدگی و محکومیت آنان به مجازات‌های اداری یا تعقیب کیفری در مراجع صالحه نخواهد بود .

ماده 35- دادسرای دیوان محاسبات کشور می تواند درخواست تأمین خواسته و یا محکوم به را از محکمه تجدیدنظر بنماید. محکمه مذکور در صورتیکه دلایل درخواست تأمین را کافی بداند ، قرار مقتضی صادر می نماید. قرار مذکور طبق مقررات اجرائی مربوط به احکام تأمین خواسته قابل اجراء میباشد.

ماده 36- هیأت عمومی با حضور حداقل سه چهارم از مستشاران اصلی دیوان محاسبات کشور با دعوت و به ریاست رئیس دیوان محاسبات کشور برای رسیدگی به موارد زیر تشکیل می شود . تصمیمات هیأت با رأی اکثریت مطلق حاضرین در جلسه معتبر است .

الف- ایجاد هماهنگی و وحدت رویه در انجام وظایف هیأت‌های مستشاری

ب- صدور رأی در خصوص تفریغ بودجه و گزارش نهایی آن

ج- سایر مواردی که رئیس دیوان محاسبات کشور تشکیل هیأت عمومی را لازم بداند.

تبصره- تاریخ جلسات هیأت عمومی و دستور جلسه به دادستان دیوان محاسبات کشور اعلام می شود و دادستان مکلف به حضور در این جلسه بوده و دارای حق رأی می باشد.

فصل پنجم - مقررات متفرقه

ماده 37- تخلفات اعضای هیأت‌های مستشاری با اعلام رئیس دیوان محاسبات کشور در کمیسیون دیوان محاسبات ، بودجه و امور مالی مجلس شورای اسلامی مورد رسیدگی قرار میگیرد . دستورالعمل اجرائی این ماده توسط کمیسیون دیوان محاسبات مجلس تصویب خواهد شد.

ماده 38- ملغی شد (1370/5/20)

ماده 39- دستگاهها مکلفند حسابهای درآمد و هزینه ، صورتهای مالی ، اسناد و مدارک مربوط را به نحوی که دیوان محاسبات کشور تعیین می نماید به دیوان مزبور تحویل نمایند . حسابرسی و رسیدگی آنها به تشخیص دیوان محاسبات کشور در ادارات دیوان یا محل خود آن دستگاهها انجام می گیرد.

تبصره- مدت و نحوه نگهداری ، حفظ اسناد ، دفاتر ، صورت حسابهای مالی و مدارک مزبور که توسط دستگاهها به دیوان محاسبات کشور ارسال می شود و یا مدارکی که توسط دیوان محاسبات کشور تهیه می گردد، به صورت عین و همچنین طرز تبدیل آنها به عکس یا فیلم یا میکروفیلم و یا میکروفیش یا نظائر آن و همچنین طریقه محو اسناد و مدارک مزبور به موجب دستورالعملی خواهد بود که با پیشنهاد رئیس دیوان محاسبات کشور به تصویب کمیسیون دیوان محاسبات، بودجه و امور مالی مجلس اسلامی خواهد رسید. اسناد تبدیلی به نحو فوق در حکم اسناد اصلی است .

ماده 40- تعیین نحوه حفظ و نگهداری و بایگانی صورت حسابهای مالی و اسناد و مدارک مربوط در دستگاهها به عهده دیوان محاسبات کشور است .

ماده 41- دیوان محاسبات کشور علاوه بر موارد پیش بینی شده در این قانون موضوعات مرتبطه با وظایف دیوان محاسبات را که از طرف مجلس شورای اسلامی حسب مورد به آن ارجاع میشود رسیدگی و اظهار نظر می نماید .

ماده 42- دیوان محاسبات کشور برای انجام وظایف خود میتواند در تمامی امور مالی کشور تحقیق و تفحص نماید و در تمامی موارد مستقیماً مکاتبه برقرار نماید و تمام مقامات جمهوری اسلامی ایران و قوای سه گانه و سازمانها و ادارات تابعه و کلیه اشخاص و سازمانهایی که به نحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می نمایند مکلف به پاسخگویی مستقیم می باشند حتی در مواردی که از قانون محاسبات عمومی مستثنی شده باشند .

ماده 43-

ماده 44 - آئین نامه های اجرایی این قانون و همچنین سازمان تفصیلی دیوان محاسبات کشور توسط دیوان مذکور تهیه و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی قابل اجراء خواهد بود.

ماده 45- قانون دیوان محاسبات مصوب سال 1352 و مواد اصلاحی آن بطور کلی و کلیه قوانین و مقررات خاص در مواردی که با این قانون مغایر است از تاریخ اجراء این قانون ملغی است .

تبصره- تا زمانی که آئین نامه های اجرایی این قانون به تصویب نرسیده مقررات آئین نامه های مورد عمل تاحدی که با مفاد این قانون مغایر نباشد قابل اجراء خواهد بود.

ماده 46- اداره کلیه امور مالی و استخدامی و اداری دیوان محاسبات با رئیس دیوان است .

ماده 47- ادامه عضویت دیوان محاسبات کشور جمهوری اسلامی ایران در سازمان بین المللی مؤسسات عالی حسابرسی (اینتوسای) و سازمان آسیائی مؤسسات عالی حسابرسی (آسوسای) بلامانع می باشد .